

EVROPA PŘED VELKOU VÁLKOU

PŘÍČINY 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

- a) f..... - n..... soupeření – od r. 1871
1891 - sblížení Francie s Ruskem
- b) r..... - r..... spor o Balkán
1908 - Bosna a Hercegovina připojena k Rakousko-Uhersku
Srbské království se cítilo poškozeno – zamezen přístup k moři
- c) n..... - b..... námořní zbrojení
1900 - Německo se vydalo na cestu budování silného válečného loďstva
- d) vznik D.....: 1891 - sblížení Francie s Ruskem
1904 - sblížení Francie s V. Británií
1907 - sblížení Ruska s V. Británií
- e) vznik T.....: 1878 - sblížení Německa s Rakousko-Uherskem → Dvojspolek
1882/3 - sblížení Itálie s Dvojspolkem → Trojspolek
- f) B..... války
slábla moc Osmanské říše (Turecko), snahy balkánských států + Itálie získat její území
1912 - 1. balkánská válka (proti Turecku)
1913 - 2. balkánská válka (proti Bulharsku)
- g) S..... atentát -
v bosenském Sarajevu zastřelen srbským nacionalistou **G.....**
P..... následník trůnu, rakouský arcivévoda **F.....**
F..... d'E.....

VYHLÁŠENÍ VÁLKY SRBSKU

23. 7. 1914 Rakousko-Uhersko předalo Srbsku **u.....**
(na..... srbské s.....)

28. 7. 1914 Rakousko-Uhersko **vyhlásilo** Srbsku **v..... (rakouský císař**
F..... J..... I. manifestem „M..... n.....“ vyhlásil
válku a mobilizaci)

LISTINA CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I. „MÝM NÁRODŮM“:

„Bylo mým nejvroucnějším přáním, abych léta, která z Boží milosti jsou Mi ještě dopřána, mohl zasvětit dílům **míru** a uchránil Svoje národy před těžkými oběťmi a břemeny války.

V radě Prozřetelnosti bylo jinak rozhodnuto.

Pletichy protivníka plného nenávisti nutí Mne, abych na obranu cti Svého mocnářství, na ochranu jeho vážnosti a moci k zabezpečení jeho državy po dlouhých letech míru **chopil se meče**.

S nevděkem rychle zapomínajícím nastoupilo **království srbské**, které od prvního začátku své státní samostatnosti až do nejnovější doby od Mých předkův a ode Mne bylo chráněno a podporováno, jež před lety nastoupilo cestu otevřeného nepřátelství proti Rakousko-Uhersku.

Když Jsem po třech desetiletích požehnané práce míru v Bosně a Hercegovině rozšířil Svoje vladařská práva na tyto země, vyvolalo toto Moje opatření v království Srbském, jehož práva nížádným způsobem nebyla porušena, a výbuchy nevázané náruživosti a nejrozhročenější nenávisti. Moje vláda užila tenkrát krásného práva strany silnější a žádala v nejkrajnější shovívavosti a dobrotivosti na Srbsku toliko, aby snížilo počet svého vojska na stav míru a slíbilo, že budoucně setrvá na dráze míru a přátelství.

Týmž duchem umírněnosti vedena, obmezila se Moje vláda, když Srbsko před dvěma lety nacházelo se v boji s tureckou říší, na hájení nejdůležitějších životních podmínek mocnářství. Tomuto jednání děkovalo Srbsko v první řadě, že dosáhlo účelu války.

Naděje, že Srbské království ocení shovívavost a mírumilovnost Mé vlády a že dostojí svému slovu, se nesplnila.

Stále výše šlehá plamen nenávisti proti Mně a Mému domu, stále otevřeněji vystupuje snaha nerozlučná území Rakousko-Uherska násilně odtrhnouti.

Zločinné řádění sahá přes hranice, aby na jihovýchodu mocnářství podkopalo základy státního pořádku, aby lid, jemuž Já v otcovské lásce věnuji Svoji plnou péči, zviklalo v jeho věrnosti k panovnickému domu a vlasti, aby svedlo dospívající mládež a podněcovalo ji ke zločinným skutkům nerozumu a velezrady. Řada vražedných útoků, s rozmyslem připravované a provedené spiknutí, jehož hrozný zdar Mne a Moje věrné národy v srdce zasáhl, jest daleko viditelnou krvavou stopou oněch tajných pletich, které ze Srbska byly zahájeny a řízeny.

Tomuto nesnesitelnému řádění musí se učiniti přítrž, ustavičná vyzývavost Srbska musí se ukončiti, má-li čest a vážnost Mého mocnářství zůstat neporušena a jeho státní, hospodářský a vojenský rozvoj býti ušetřen stálých záchvěvů.

Marně podnikla Moje vláda ještě poslední pokus, dosíci tohoto cíle prostředky míru, pohnouti Srbsko vážným napomenutím k obratu.

Srbsko odmítlo umírněné a spravedlivé požadavky Mé vlády a odepřelo dostáti povinností, jichž splnění v životě národů a států jest přirozeným a nutným základem míru.

A tak jsem nucen přikročiti k tomu, aby se moci zbraní opatřily nezbytné záruky, které mají zabezpečiti Mým státům pokoj uvnitř a trvalý mír na venek.

V této vážné chvíli Jsem si plně vědom celého dosahu svého rozhodnutí a své zodpovědnosti před Všemohoucím. Vše Jsem prozkoumal a uvážil. S klidným svědomím nastupuji cestu, kterou Mi povinnost vykazuje.

Spoléhám na Svoje národy, kteří ve všech bouřích vždy v jednotě a věrnosti kolem Mého trůnu se seřadili a pro čest, velikost a moc vlasti k nejtěžším obětem vždy byli ochotni. Spoléhám na statečnou, obětavým nadšením naplněnou brannou moc Rakousko-Uherska.

A důvěřuji ve Všemohoucího, že Mým zbráním dopřeje vítězství.“

František Josef v. r.

Materiál je součástí projektu „Odras 1. světové války v moderní výuce“ a je prostřednictvím „Programu na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání v roce 2014“ spolufinancován MŠMT.

OTÁZKY K TEXTU:

1. PROČ SE CHCE CÍSAŘ CHOPIT ZBRANÍ A ZAHÁJIT VÁLKU?

.....

2. JAK SE CÍSAŘ ZACHOVAL K SRBSKU, KDYŽ DOSTALO RAKOUSKO-UHERSKO PO BERLÍNSKÉM KONGRESU ROKU 1879 ÚZEMÍ BOSNY A HERCEGOVINY DO VOJENSKÉ SPRÁVY?

.....

3. JAK SE CÍSAŘ ZACHOVAL V DOBĚ BALKÁNSKÝCH VÁLEK K SRBSKU?

.....

4. JAKOU MÁ CÍSAŘ DŮVĚRU V NÁRODY RAKOUSKO-UHERSKA VE VÁLCE?

.....

KLÍČ: EVROPA PŘED VELKOU VÁLKOU

PŘÍČINY 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

- a) francouzsko-německé soupeření – od r. 1871
1891 - sblížení Francie s Ruskem
- b) rusko-rakouský spor o Balkán
1908 - Bosna a Hercegovina připojena k Rakousko-Uhersku
Srbské království se cítilo poškozeno – zamezen přístup k moři
- c) německo-britské námořní zbrojení
1900 - Německo se vydalo na cestu budování silného válečného loďstva
- d) vznik Dohody: 1891 - sblížení Francie s Ruskem
1904 - sblížení Francie s V. Británií
1907 - sblížení Ruska s V. Británií
- e) vznik Trojspolku: 1878 - sblížení Německa s Rakousko-Uherskem → Dvojspolek
1882/3 - sblížení Itálie s Dvojspolkem → Trojspolek
- f) Balkánské války
slábla moc Osmanské říše (Turecko), snahy balkánských států + Itálie získat její území
1912 - 1. balkánská válka (proti Turecku)
1913 - 2. balkánská válka (proti Bulharsku)
- g) sarajevský atentát - 28.6. 1914
v bosenském Sarajevu zastřelen srbským nacionalistou **Gavrilo Princip**
následník trůnu, rakouský arcivévoda **František Ferdinand d'Este**.

VYHLÁŠENÍ VÁLKY SRBSKU

- 23. 7. 1914** Rakousko-Uhersko předalo Srbsku **ultimátum** (narušení srbské suverenity)
- 28. 7. 1914** Rakousko-Uhersko **vyhlásilo** Srbsku **válku** (rakouský císař **František Josef I.** manifestem „**Mým národům**“ vyhlásil válku a mobilizaci)

LISTINA CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I. „MÝM NÁRODŮM“:

„Bylo mým nejvroucnějším přáním, abych léta, která z Boží milosti jsou Mi ještě dopřána, mohl zasvětit dílům **míru** a uchránil Svoje národy před těžkými oběťmi a břemeny války.

V radě Prozřetelnosti bylo jinak rozhodnuto.

Pletichy protivníka plného nenávisti nutí Mne, abych na obranu cti Svého mocnářství, na ochranu jeho vážnosti a moci k zabezpečení jeho državy po dlouhých letech míru **chopil se meče**.

S nevděkem rychle zapomínajícím nastoupilo **království srbské**, které od prvního začátku své státní samostatnosti až do nejnovější doby od Mých předkův a ode Mne bylo chráněno a podporováno, jež před lety nastoupilo cestu otevřeného nepřátelství proti Rakousko-Uhersku.

Když Jsem po třech desetiletích požehnané práce míru v Bosně a Hercegovině rozšířil Svoje vladařská práva na tyto země, vyvolalo toto Moje opatření v království Srbském, jehož práva nížádným způsobem nebyla porušena, a výbuchy nevázané náruživosti a nejrozhročenější nenávisti. Moje vláda užila tenkrát krásného práva strany silnější a žádala v nejkrajnější shovívavosti a dobrotivosti na Srbsku toliko, aby snížilo počet svého vojska na stav míru a slíbilo, že budoucně setrvá na dráze míru a přátelství.

Týmž duchem umírněnosti vedena, obmezila se Moje vláda, když Srbsko před dvěma lety nacházelo se v boji s tureckou říší, na hájení nejdůležitějších životních podmínek mocnářství. Tomuto jednání děkovalo Srbsko v první řadě, že dosáhlo účelu války.

Naděje, že Srbské království ocení shovívavost a mírumilovnost Mé vlády a že dostojí svému slovu, se nesplnila.

Stále výše šlehá plamen nenávisti proti Mně a Mému domu, stále otevřeněji vystupuje snaha nerozlučná území Rakousko-Uherska násilně odtrhnouti.

Zločinné řádění sahá přes hranice, aby na jihovýchodu mocnářství podkopalo základy státního pořádku, aby lid, jemuž Já v otcovské lásce věnuji Svoji plnou péči, zviklalo v jeho věrnosti k panovníckému domu a vlasti, aby svedlo dospívající mládež a podněcovalo ji ke zločinným skutkům nerozumu a velezrady. Řada vražedných útoků, s rozmyslem připravované a provedené spiknutí, jehož hrozný zdar Mne a Moje věrné národy v srdce zasáhl, jest daleko viditelnou krvavou stopou oněch tajných pletich, které ze Srbska byly zahájeny a řízeny.

Tomuto nesnesitelnému řádění musí se učiniti přítrž, ustavičná vyzývavost Srbska musí se ukončiti, má-li čest a vážnost Mého mocnářství zůstat neporušena a jeho státní, hospodářský a vojenský rozvoj býti ušetřen stálých záchvěvů.

Marně podnikla Moje vláda ještě poslední pokus, dosíci tohoto cíle prostředky míru, pohnouti Srbsko vážným napomenutím k obratu.

Srbsko odmítlo umírněné a spravedlivé požadavky Mé vlády a odepřelo dostáti povinností, jichž splnění v životě národů a států jest přirozeným a nutným základem míru.

A tak jsem nucen přikročiti k tomu, aby se moci zbraní opatřily nezbytné záruky, které mají zabezpečiti Mým státům pokoj uvnitř a trvalý mír na venek.

V této vážné chvíli Jsem si plně vědom celého dosahu svého rozhodnutí a své zodpovědnosti před Všemohoucím. Vše Jsem prozkoumal a uvážil. S klidným svědomím nastupuji cestu, kterou Mi povinnost vykazuje.

Spoléhám na Svoje národy, kteří ve všech bouřích vždy v jednotě a věrnosti kolem Mého trůnu se seřadili a pro čest, velikost a moc vlasti k nejtěžším obětem vždy byli ochotni. Spoléhám na statečnou, obětavým nadšením naplněnou brannou moc Rakousko-Uherska.

A důvěřuji ve Všemohoucího, že Mým zbráním dopřeje vítězství.“

František Josef v. r.

Materiál je součástí projektu „Odraz 1. světové války v moderní výuce“ a je prostřednictvím „Programu na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání v roce 2014“ spolufinancován MŠMT.

OTÁZKY K TEXTU:

1. PROČ SE CHCE CÍSAŘ CHOPIT ZBRANÍ A ZAHÁJIT VÁLKU?

Pletichy protivníka plného nenávisti (Srbsko)

2. JAK SE CÍSAŘ ZACHOVAL K SRBSKU, KDYŽ DOSTALO RAKOUSKO-UHERSKO PO BERLÍNSKÉM KONGRESU ROKU 1879 ÚZEMÍ BOSNY A HERCEGOVINY DO VOJENSKÉ SPRÁVY?

Moje vláda užila tenkrát krásného práva strany silnější a žádala v nejkrajnější shovívavosti a dobrotivosti na Srbsku toliko, aby snížilo počet svého vojska na stav míru a slíbilo, že budoucně setrvá na dráze míru a přátelství.

3. JAK SE CÍSAŘ ZACHOVAL V DOBĚ BALKÁNSKÝCH VÁLEK K SRBSKU?

Týmž duchem umírněnosti vedena, obmezila se Moje vláda, když Srbsko před dvěma lety nacházelo se v boji s tureckou říší, na hájení nejdůležitějších životních podmínek mocnářství. Tomuto jednání děkovalo Srbsko v první řadě, že dosáhlo účelu války. Naděje, že Srbské království ocení shovívavost a mírumilovnost Mé vlády a že dostojí svému slovu, se nesplnila.

4. JAKOU MÁ CÍSAŘ DŮVĚRU V NÁRODY A ARMÁDU RAKOUSKO-UHERSKA VE VÁLCE?

Spoléhám na Svoje národy, kteří ve všech bouřích vždy v jednotě a věrnosti kolem Mého trůnu se seřadili a pro čest, velikost a moc vlasti k nejtěžším obětem vždy byli ochotni. Spoléhám na statečnou, obětavým nadšením naplněnou brannou moc Rakousko-Uherska.

Autor: Mgr. Pavel Vaníček
E-mail: vanicek@eko-g.cz